

“ถ้าครูไปบ้านหนู หนูจะฆ่าครูให้ไก่กิน”: นิทานวิทยุในฐานะสื่อพัฒนาการฟังเพื่อส่งเสริม
ความเข้าใจเรื่องลำดับโครงสร้างประโยคภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
ในจังหวัดน่านที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่

“If the teacher comes to my house, I will kill the teacher and feed him to
the chickens”: Radio Tales as a Medium for Developing Listening Skills to
Enhance Understanding of Thai Sentence Structure Sequencing among
Ethnic Students in Nan Province Who Are Non-Native Thai Speakers

ชวพันธ์ เพชรไกร¹

Chawapan Pettkrai¹

Corresponding Author E-mail: feducpp@ku.ac.th

Received: 2026-01-27; Revised: 2026-03-10; Accepted: 2026-03-22

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอสภาพปัญหาเรื่องลำดับโครงสร้างประโยคภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดน่านที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ อีกทั้งยังเสนอแนวทางการใช้นิทานวิทยุเพื่อเป็นสื่อในการพัฒนาความเข้าใจเรื่องดังกล่าว ผลการศึกษาเผยให้เห็นปัญหาเรื่องการเรียงลำดับประโยคภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ลัวะ ม้ง เมี่ยน และมละบุรี เช่น การเรียงลำดับประโยคที่มีกริยาต่อเนื่องผิดพลาด การวางตำแหน่งในประโยคปฏิเสธ คลาดเคลื่อน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีปัจจัยมาจากโครงสร้างประโยคของชาติพันธุ์กลุ่มย่อยที่แตกต่างไปจากโครงสร้างในภาษาไทย ทำให้ไม่คุ้นชินและเกิดความสับสนเมื่อสัมผัสระบบของภาษาใหม่ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำเมื่อมีการทดสอบมาตรฐานระดับชาติ นอกจากนี้ยังพบว่านิทานวิทยุที่เผยแพร่ในหอกระจายข่าวชุมชนนับเป็นสื่อที่พัฒนาทักษะการฟังประโยคภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนและฟังทบทวนนอกชั้นเรียน ทั้งยังเป็นเรื่องเล่าพื้นบ้านที่รับรู้ในชุมชน มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ส่วนเกริ่นนำรายการ 2) ส่วนนิทานเพลินใจ 3) ส่วนขยายคำศัพท์ 4) ส่วนเรียงลำดับโครงสร้าง และ 5) ส่วนแจ่มกระจ่างข้อคิดปิตุรายการ การใช้นิทานวิทยุเพื่อพัฒนาการฟังจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ช่วยให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์สื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีรากฐานที่มั่นคงในการรู้หนังสือไทยต่อไป

คำสำคัญ: นิทานวิทยุ, การสอนประโยคในภาษาไทย, การสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่, นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดน่าน

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย, ภาควิชาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Lecturer in Thai Language Teaching, Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University

Abstract

This study examines the challenges related to Thai sentence structure among ethnic minority students in Nan Province, Thailand, whose first languages are not Thai. It also explores the potential of community-broadcast radio folktales as an instructional medium for enhancing learners' understanding of Thai syntactic order. Findings indicate that early primary students from the Lua, Hmong, Mien, and Mlabri groups commonly struggle with sentence sequencing, particularly in constructions involving serial verbs and negative structures. These difficulties arise from the syntactic patterns of their native languages, which differ substantially from Thai, leading to unfamiliarity and confusion when encountering the Thai linguistic system. As a result, the students tend to exhibit low performance on national standardized assessments. The study further reveals that radio folktales disseminated through village loudspeaker systems effectively improve students' listening comprehension of Thai sentence patterns. Because these folktales are culturally familiar and widely recognized within the communities, they function both as pedagogical materials and as supplementary listening resources outside the classroom. The program comprises five components: 1) an introductory segment, 2) a storytelling segment, 3) a vocabulary-building segment, 4) a sentence-ordering practice segment, and 5) a concluding moral message. The use of radio folktales therefore represents a promising and culturally responsive approach for strengthening ethnic minority students' communicative abilities and foundational Thai literacy skills.

Keywords: Radio Tales, Teaching Thai sentences, Teaching Thai to non-native Thai speakers, Ethnic students in Nan Province

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 บรรจุตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มีจุดเน้นในเรื่องของความเข้าใจธรรมชาติของหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไว้เป็นสมบัติของชาติ โดยกำหนดตัวชี้วัดในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องประโยค ตั้งแต่การเรียบเรียงประโยคอย่างง่าย การเรียบเรียงคำเป็นประโยคได้ตรงตามเจตนาของการสื่อสาร รวมถึงการเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นให้เหมาะสมกับกาลเทศะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 52) แม้ว่าตัวชี้วัดจะให้ความสำคัญกับเรื่องประโยคมากเพียงใดก็ตาม แต่ผลลัพธ์ที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุด คือ คะแนนผลการทดสอบมาตรฐานระดับชาติที่ต่ำ และเมื่อมีการทดสอบโดยการพูดคุยสนทนากับนักเรียนก็พบว่าเรื่องประโยคเป็นปัญหาลำดับต้น ๆ ที่ชี้ชัดว่านักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

ในปีพุทธศักราช 2565 เป็นต้นมา ปัญหาการไม่รู้หนังสือ หรือที่เรียกว่า “การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” กลายเป็นนโยบายเร่งด่วน (Quick Policy) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากภาวะความถดถอยทางการเรียนรู้ (learning loss) อันเกิดจากความไม่ต่อเนื่องของการเรียนรู้ในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ทำให้มีการกำหนดนโยบาย “เด็กไทยวิถีใหม่ อ่านออกได้ทุกคน” เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย รวมทั้งให้มีการพัฒนาเผยแพร่สื่อและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาไทยอย่างรอบด้าน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2565: 6)

อีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวแปรของการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ คือ ปัญหาที่พบในนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ นักเรียนกลุ่มเหล่านี้มีการสัมผัสภาษาจากไวยากรณ์ต้นทาง มีความคุ้นเคยกับภาษาพูดที่ได้ยินจากครอบครัวมาตั้งแต่เกิด เมื่อต้องเข้ามาศึกษาในระบบโรงเรียนและถูกวัดทักษะการสื่อสารด้วยข้อสอบที่มีฐานคิดในการออกแบบมาจากส่วนกลาง ทำให้สับสนและเกิดการปะปนทางไวยากรณ์ระหว่างระบบไวยากรณ์ที่เคยรับรู้มากับระบบไวยากรณ์ที่เรียนรู้ใหม่จากครูภาษาไทยในโรงเรียน เมื่อมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากหน่วยงานส่วนกลาง เครื่องมือแรกที่ถูกลำเอียงคือการสร้างชุดฝึกทักษะ ด้วยเพราะธรรมชาติของวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาย่อมต้องได้รับการฝึกฝน

อย่างต่อเนื่อง แต่ทว่าเครื่องมือดังกล่าวสามารถช่วยแก้ปัญหานี้ได้บางส่วนเท่านั้น เพราะนักเรียนชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ มีระบบไวยากรณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะ ดังนั้นการพัฒนาชุดฝึกทักษะที่เน้นภาษาไทยเป็นสำคัญจึงยังไม่ครอบคลุมกับปัญหาในทุกพื้นที่ ทำให้มีการออกแบบและพัฒนาสื่อการสอนภาษาไทยที่เทียบเคียงกับภาษาของกลุ่มพันธุ์ในลักษณะของ “ทวิภาษา” หรือในบางกรณีก็มีการนำแนวคิด “สมดุลาภาษา”

มาแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความแตกต่าง และเชื่อมความรู้ใหม่กับประสบการณ์ทางภาษาเดิมของตนเองได้ (จำลอง ไชยยา, 2561: 5) แต่ถึงกระนั้นทั้งสองแนวคิดก็ยังมีข้อจำกัดประการสำคัญคือครูไม่สามารถสนทนาภาษาของนักเรียนทุกคนในห้องได้ จะรู้เพียงคำศัพท์บางคำ ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะเปรียบเทียบภาษาแม่ของนักเรียนกับภาษาไทยได้ โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดน่านซึ่งเป็นจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทยที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่อย่างหลากหลายมากที่สุดจังหวัดหนึ่ง โดยลัวะถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนประชากรมาก เป็นอันดับที่ 3 รองลงมาจากคนเมืองน่านและลื้อ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ กระจายตัวอยู่ในจังหวัดน่าน ได้แก่ ม้ง ไทพวน ไทลื้อ ขมุ เมี่ยน ละว้า มละบริ (เรียกมลาบริหรือตองเหลืองก็ว่า) ฯลฯ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีภาษาและวัฒนธรรมพื้นบ้านที่อันเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง

เมื่อพิจารณาถึงผลคะแนนสอบมาตรฐานระดับชาติของนักเรียนในจังหวัดน่าน นับย้อนหลังไป 5 ปี (พุทธศักราช 2563 ถึงปัจจุบัน) สะท้อนว่าความรู้ด้านภาษาไทยของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นยังมีผลไม่ดีขึ้น กล่าวคือ การสอบมาตรฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ การทดสอบทักษะการอ่าน (Reading Test: RT) ที่มีการวัดการอ่านออกเขียนได้ และการอ่านรู้เรื่อง นักเรียนชาติพันธุ์ในกลุ่มเวียงสา จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นสหวิทยาเขตที่มีนักเรียนชาติพันธุ์ที่หลากหลายทั้ง ลัวะ ม้ง เมี่ยน มละบริ มีผลสอบค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงปรับปรุง สอดคล้องกับคะแนนการทดสอบมาตรฐานระดับชาติ (National Test: NT) ที่ทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีผลคะแนนสอบเฉลี่ยระดับปรับปรุงเช่นเดียวกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1. 2567)

บทความวิชาการนี้มุ่งสะท้อนสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเรียบเรียงโครงสร้างประโยคของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดน่านซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ รวมถึงไขคำตอบว่านิทานวิทยุเป็นสื่อที่ช่วยพัฒนาการฟังส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องประโยคในภาษาไทย สามารถนำมาปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในชั้นเรียนได้อย่างไรบ้าง ซึ่งคำตอบที่ได้จะช่วยให้ครูภาษาไทยในจังหวัดน่านและจังหวัดใกล้เคียงมีแนวทางในการใช้สื่อการเรียนรู้ทางเลือกรุ่นในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทต่อไป

ปัญหาการเรียงลำดับโครงสร้างประโยคของนักเรียนชาติพันธุ์ในจังหวัดน่าน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าจังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์กระจายอยู่อย่างหลากหลายมากที่สุดจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือ แต่ละชาติพันธุ์ล้วนมีระบบภาษาที่แตกต่างกันออกไป บางชาติพันธุ์มีแต่ภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน บางชาติพันธุ์มีระบบการเรียงเรียงคำขยายที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน เช่น คำว่า “รถเสีย” เรียงลำดับคำเป็น “เสียรถ” คำว่า “ฝนตก” เรียงลำดับคำเป็น “ตกฝน” บางชาติพันธุ์ออกเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดไม่ชัดเจน บางชาติพันธุ์ออกเสียงสระไม่ได้ เช่น คำว่า “เขียว” ออกเสียงเป็น “เขว” คำว่า “กล้วยเดี่ยว” ออกเสียงเป็น “กะ-เตว” และ “โก้ย - เตว” ในด้านการเรียงเรียงลำดับประโยคภาษาไทย ผู้เขียนขอยกตัวอย่างโดยการเปรียบเทียบให้เห็นโครงสร้างในการเรียงลำดับประโยคของภาษาเมี่ยน ภาษาหมละบริ และภาษาลัวะ ดังตาราง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบโครงสร้างประโยคของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดน่าน

ที่	กลุ่มชาติพันธุ์	ตระกูลภาษา	ลักษณะภาษา	โครงสร้างประโยคหลัก	ลักษณะคำขยาย	การใช้ลักษณะนาม	คำปฏิเสธ
1	ม้ง	Hmong-Mien (Miao-Yao)	ภาษาโดด (Isolating)	S + V + O	คำคุณศัพท์ อยู่หลัง คำนาม	ใช้ลักษณนามเมื่อนับจำนวนกับคำนาม	ใช้คำ “tsis” หรือ “tswv” นำหน้ากริยา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	กลุ่มชาติพันธุ์	ตระกูลภาษา	ลักษณะภาษา	โครงสร้างประโยคหลัก	ลักษณะคำขยาย	การใช้ลักษณะนาม	คำปฏิเสธ
2	เมี่ยน (Miao-Yao)	Hmong-Mien (Miao-Yao)	ภาษาโดด (Isolating)	S + V + O	คำคุณศัพท์ อยู่หลัง คำนาม	ใช้ลักษณนามระหว่างจำนวนกับคำนาม	ใช้คำ maiv หรือ mv นำหน้ากริยา
3	ลัวะ (Lua/Lawa)	Auatroasiatic (Mon-Khmer)	ภาษาโดด (Isolating)	S + V + O	คำขยาย อยู่หลัง คำนาม	มีลักษณนาม	คำปฏิเสธ วางอยู่หน้ากริยา
4	มลาบรี (Mlabri)	Auatroasiatic (Mon-Khmer)	ภาษาโดด (Isolating)	S + V + O	คำคุณศัพท์ อยู่หลัง คำนาม	มีลักษณนาม	คำปฏิเสธ วางอยู่หน้ากริยา

จากตารางข้างต้น แม้พจนานุกรมภาษาศาสตร์จะเสนอข้อค้นพบว่า ชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัดน่านมีการเรียงลำดับประโยคในลักษณะเดียวกับภาษาไทยมาตรฐาน คือ เรียงลำดับเป็น ประธาน (S) + กริยา (V) + กรรม (O) แต่จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาในจังหวัดน่าน พบข้อมูลว่าในกลุ่มชาติพันธุ์ย่อย ๆ มีระบบโครงสร้างในการเรียงประโยคที่แตกต่างกันออกไปด้วย ดังการให้คำสัมภาษณ์ว่า

“พอครูหันหลังเขียนกระดาน นักเรียนที่เป็นลัวะก็จะแอบคุยกันด้วยภาษาของตนเองกับเพื่อนเสมอ จนต้องมึกติกว่าในคาบภาษาไทยทุกคนต้องพูดภาษาไทย เด็กบางคนก็พูดกับเพื่อนลัวะด้วยกันไม่รู้เรื่อง มีคำศัพท์ การลำดับประโยคที่แตกต่างกัน เพราะแต่ละพื้นที่มีลักษณะเฉพาะทำให้ลัวะเมือง และลัวะบนดอยออกเสียงหรือมีระบบทางภาษาที่ดูคล้ายจะเหมือนกัน แต่พอเอาเข้าจริง เด็กสองคนสองกลุ่มมาสนทนากันก็จะเห็นได้เลยว่ามียารละเอียดที่แตกต่าง”

(ครู ก. นามสมมติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 ตุลาคม 2568)

จากการสำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเรียงประโยคที่สลับกันจากนักเรียนและครูภาษาไทย พบว่ามักเกิดขึ้นที่ภาคแสดง คือ ตำแหน่งกรรมมากที่สุด ทำให้เกิดการสื่อสารความหมายที่ผิดพลาด เช่น การเรียงประโยคว่า “ถ้าครูไปบ้านหนู หนูจะฆ่าไก่ให้ครูกิน” นักเรียนเรียงลำดับประโยคเป็น “ถ้าครูไปบ้านหนู หนูจะฆ่าครูให้ไก่กิน” ซึ่งจัดเป็นประโยคกริยาต่อเนื่อง (serial verb construction) ผิดพลาดที่ตำแหน่งของกรรมตรง อันเป็นตัวกำหนดความหมายหลัก สลับตำแหน่งระหว่างครูกับไก่ ทำให้ความหมายพลิกทันที แท้ที่จริงแล้วกรรมตรง (สิ่งที่ถูกฆ่า) ควรเป็นไก่ ผู้รับผล (ผู้ที่กิน) ควรเป็นครู ระดับความรุนแรงของประโยคจะเบาลง หมายถึง การเตรียมอาหารให้ครู ดังนั้นคำว่า “ให้” ในประโยคนี้นี้จึงเป็น “ส่วนขยายผลลัพท์” (resultative) มีโครงสร้างคือ ทำ + กรรม (ไก่) + ให้ + ผู้รับผล (ครู) + กิน เมื่อนักเรียนชาติพันธุ์สื่อสารประโยคที่มีความกำกวมสูง (ambiguity) และอาศัยโครงสร้างประโยคซับซ้อนของภาษาไทย ซึ่งต่างจากโครงสร้างภาษาของพวกเขา จึงทำให้สื่อสารผิดพลาด เพราะภาษาไทยใช้โครงสร้างแบบ S + V + O (ประธาน-กริยา-กรรม) เด็กชาติพันธุ์จำนวนมากใช้ภาษาแม่ที่มีลำดับคำต่างออกไป เช่น S + O + V หรือไม่มีการบังคับตำแหน่งกรรมเหมือนภาษาไทย หากพิจารณาในประโยคนี้นี้เป็นประโยคที่ใช้โครงสร้างกริยา + กรรม + ให้ + ผู้รับผล + กริยา นักเรียนต้องตีความคำว่า “ให้” ว่าไม่ใช่ “ให้” (give) แต่เป็น “ให้” ที่หมายถึงทำให้เกิดผล (resultative) ในหลายภาษาชาติพันธุ์ เช่น ลัวะ มลาบรี ม้ง เมี่ยน ความหมายแบบ “ทำ X เพื่อให้ Y กิน” จะต้องแยกเป็น 2 ประโยค ไม่รวมเป็นประโยคเดียวแบบไทยดังนั้นเด็กอาจพยายามอ่าน แพล จับคู่ ความหมายแบบภาษาแม่ จึงจัดโครงสร้างใหม่ผิดไปจากต้นฉบับ

นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนพูดประโยคที่ว่า “คุณครูขา ขอหนูกินหน่อย” นักเรียนเรียงลำดับประโยคเป็น “คุณครูขา กินหนูขอหน่อย” เมื่อแยกเป็นโครงสร้างไวยากรณ์แยกได้เป็น ขอ (กริยา) + หนู (ผู้พูด หมายถึงตัวเด็ก) + กิน (กริยาที่ขออนุญาต) + หน่อย (คำลงท้ายแสดงความสุภาพ) เมื่อพูดว่า “คุณครูขา กินหนูขอหน่อย” ความหมายจึงเปลี่ยนแปลงไปสุดขีด

เพราะภาษาไทยเป็นภาษาที่ฟังลำดับคำสูงมาก มีการเรียงลำดับประโยคแบบ S + V + O ชัดเจน เมื่อสลับแค่ตำแหน่งของ หนู จากหน้า “กิน” ไปหลัง “กิน” บทบาททางไวยากรณ์จะพลิกผันทันที ซึ่งการที่นักเรียนขาดพื้นฐานประโยคนี้ผิดพลาด อาจมาจากความไม่เข้าใจว่าตำแหน่งคำมีความหมายสำคัญ มีการแบ่งกลุ่มคำ (chunking) ผิด หรือมีภาษาแม่ที่ไม่ได้ลำดับเป็น S + V + O แบบไทย

นอกจากโครงสร้างประโยคหลักที่พบปัญหาในนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว อีกหนึ่งปัญหาสำคัญคือ การเรียบเรียง ประโยคปฏิเสธ เช่น ในกรณีของนักเรียนกลุ่มลัวะ ที่ ระบบโครงสร้างประโยคปฏิเสธเป็น ประธาน + ไม่ + กริยา + กรรม (S + Negative + V + O) ซึ่งแตกต่างจากระบบโครงสร้างการเรียบเรียงประโยคปฏิเสธในภาษาไทย ทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์นี้เรียงประโยคว่า “ฉันทำไม่เป็น” เป็น “ฉันไม่เป็นทำ” หรือ “ฉันไม่ทำเป็น”

การฟัง: ทักษะสำคัญเน้นพัฒนาที่ถูกละเลย

การฟังนับเป็นทักษะพื้นฐานทางภาษาของนักเรียนที่รับรู้โดยอัตโนมัติแล้วใช้สมองคิดไตร่ตรองเรื่องราวที่ได้ยิน อาจเกิดจากการได้ยินโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามความหมายของการฟังไว้ ดังนี้

ฐิติรัตน์ ลดาวัลย์ (2538) ให้ความหมายของการฟังว่า “การฟังนั้นต่างจากการได้ยิน ซึ่งเป็นการรับรู้อย่างหนึ่งของร่างกาย โดยอาศัยประสาทสัมผัสเป็นเครื่องรับรู้ แต่การฟังนั้นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการทำงานอย่างตั้งใจของระบบประสาท ซึ่งจะต้องประกอบด้วย การได้ยิน การรับรู้หรือสัญชาตญาณ การจำได้และความเข้าใจ หมายความว่า ในการฟังนั้น ต้องมีการรับสารและตีความหมายของสารที่ได้ยินนั้นด้วย การฟังจึงนับว่า เป็นศิลปะอย่างหนึ่งของผู้ฟังต้องใช้ทักษะ ไหวพริบ และความคิดเป็นสำคัญ” เช่นเดียวกับ พรพิมล รียาย, และธนากร ขำศรี (2555) ที่ยืนยันความหมายของทักษะการฟังว่าเป็น ทักษะที่สำคัญที่สุด ที่จะนำไปสู่ทักษะขั้นต่อ ๆ ไป คือ การพูด การอ่านและการเขียน การฟังแยกออกเป็น 2 ระดับ คือระดับ เริ่มต้นจะเน้นในการฟังเสียงให้นักเรียนจำเสียงได้และสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง รู้จักสังเกตและจับได้ว่าเสียงต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างไร ระดับที่ 2 เป็นการฟังประโยคและเรื่องราวเพื่อความเข้าใจ การฝึกทักษะการฟังจึงประกอบไปด้วย การฟังเสียง พยางค์ คำศัพท์ ประโยค การสนทนา และฟังเรื่องราวให้เข้าใจเป็นขั้นสุดท้าย

แม้ว่าทักษะการฟังจะถูกให้ความสำคัญ โดยมีการแยกเป็นสาระที่ 3 ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ควบรวมกับทักษะการดูและทักษะการพูด แต่เมื่อมีการพัฒนาเครื่องมือที่ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ มักจะละเลยการพัฒนาทักษะการฟังซึ่งนับเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เริ่มเรียนภาษา และผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ เพราะการฟัง เป็นจุดเริ่มของการเรียนแบบระบบภาษาใหม่ของผู้เรียน

Chomsky (1965) เสนอว่า เด็กสามารถพูดคำใหม่ ๆ ได้โดยไม่ต้องได้รับการเสริมแรง การเรียนรู้ภาษาเป็นเรื่องที่ซับซ้อนซึ่งจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างภายในตัวเด็กด้วย เขาอธิบายการเรียนรู้ภาษาของเด็กว่า เมื่อเด็กได้รับประโยคหรือกลุ่มคำต่าง ๆ เข้าไป เด็กจะสร้างระบบไวยากรณ์ขึ้น โดยใช้เครื่องมือการเรียนรู้ภาษาและใช้ความสามารถของตนเองมาเปลี่ยนแปลงประโยคที่ตนได้ยิน โดยการลดเสียง ลดคำ เปลี่ยนที่และแทนที่ การเปลี่ยนแปลงนี้มีอยู่ทุกภาษา แต่ละภาษามีลักษณะพิเศษแตกต่างกัน ผู้เรียนจะใช้ความสามารถเฉพาะตนสร้างหลักไวยากรณ์ได้โดยอัตโนมัติ

Rivers, W. M. (1980) แสดงทัศนะว่า การฟังเป็นทักษะที่สร้างความหมาย (Creative Skill) กล่าวคือ เมื่อได้ยินเสียงผู้ฟังจะอาศัยคำ การเรียงลำดับคำ และน้ำเสียงที่ได้ยินมาสร้างความหมาย การสร้างความหมายนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) การชี้แนะทางภาษาศาสตร์ หมายถึง สิ่งที่ผู้ฟังได้ฟังผ่านหู ทั้งสำเนียง คำ และการจัดเรียงคำออกมาเป็นคำพูด ผู้ฟังไม่จำเป็นต้องฟังสิ่งที่ผู้พูดออกมาทั้งหมด แต่ผู้ฟังจะสามารถสร้างข้อความที่มีความได้หมายจากคำพูดในตอนต้น 2) ความสัมพันธ์ในการพูดที่มีผลต่อการรับฟังของผู้ฟัง คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งที่ผู้ฟังได้ยินสิ่งที่ได้ถูกนำมาพูดและสิ่งที่ผู้ฟังคาดว่าจะได้ยินต่อไป และ 3) ความเข้าใจเจตจำนงของผู้พูด ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้พูด ทักษะคิดและจุดมุ่งหมายของการพูด ผู้ฟังอาจอาศัยสิ่งชี้แนะทางเสียง (Sound Signal) ของผู้พูด ตีความหมาย ซึ่งจะทำความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ยินแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการฟังประกอบด้วย ฟังคำแนะนำคำสั่งง่าย ๆ แล้วปฏิบัติตามฟังคำสั่งที่ซับซ้อนแล้วปฏิบัติตาม ตอบคำถาม ตั้งคำถามและเล่ารายละเอียดจากเรื่องที่ฟังทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง พูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังไปจนถึงบอกสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังได้ นอกจากนี้ยังมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการฟัง คือ สาระที่ว่าด้วยเรื่องของวรรณคดีและวรรณกรรม กล่าวคือ นักเรียนจะต้องระบุข้อคิดที่ได้จากการฟังเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อีกด้วย ดังนั้นครูภาษาไทยจึงจำเป็นต้องคัดสรรเรื่องที่จะให้นักเรียนฟังอย่างเหมาะสม ด้วยบทที่จะให้นักเรียนฟังอาจเป็นนิทานหรือเรื่องเล่าใกล้ตัวนักเรียน ตัวละครและฉากในเรื่องมีความหลากหลาย มีเหตุการณ์ในเรื่องที่ตื่นเต้นตื้นใจเสริมจินตนาการ เพื่อสุดท้ายแล้วนักเรียนจะได้รับข้อคิดที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์คู่ขนานไปพร้อมกับการส่งเสริมประสบการณ์ทางภาษาของนักเรียน

นิทานวิทยุในฐานะสื่อทางเลือกที่ส่งเสริมความเข้าใจลำดับโครงสร้างประโยคภาษาไทย

วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือที่ทรงอำนาจในการสื่อสารกับชาวบ้านในชุมชนห่างไกล เป้าหมายหลักของการผลิตรายการ คือ การส่งเสริมความรู้ การสร้างทัศนคติอันพึงประสงค์ การสร้างการมีส่วนร่วมและส่งเสริมความภาคภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์ของตน รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตรายการให้สามารถผลิตเนื้อหาได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังในท้องถิ่น โดยปรับกระบวนการผลิตรายการให้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน (ศุภฤกษ์ โพธิ์ไพโรธนา, และคณะ. 2561: 8)

ในเขตพื้นที่สูง สื่อวิทยุกระจายเสียงมีประโยชน์ในแง่ของการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง เป็นเครื่องมือที่ฝ่ายปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแม้แต่พระจะสื่อสารกับชาวบ้านผ่านเสียงตามสาย ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข่าวสารประจำวัน การหาเสียง การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การรณรงค์เกี่ยวกับสุขภาพและการป้องกันโรคติดต่อ การบอกบุญ ฯลฯ

สื่อวิทยุกลายเป็นสื่อที่เข้าถึงชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เพราะนอกเหนือจากนิทานจะสร้างความบันเทิงแล้ว นิทานวิทยุยังมีส่วนในการส่งเสริมการฟังประโยคภาษาไทยด้วย การพัฒนาบทวิทยุควรเริ่มต้นจากการลงเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ชาวบ้านเพื่อให้ได้นิทานที่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด นิทานบางเรื่องอาจเป็นตำนานที่เล่าขานสืบต่อกันในชุมชน หรือเป็นเรื่องที่ผู้ปกครองเคยเล่าให้นักเรียนฟังก่อนนอน แนวเรื่องอาจไม่ได้เป็นนิทานมหัศจรรย์ มีเจ้าหญิงเจ้าชาย มีปราสาทเป็นฉาก แต่อาจเป็นแนวเรื่องผจญภัยในป่า มีชาวบ้านเป็นตัวละครดำเนินเรื่อง มีของวิเศษ และชื่อสถานที่สำคัญในหมู่บ้านเพื่อสร้างความสมจริง ทำให้ผู้ฟังติดตามว่าตนมีโอกาสจะเป็นตัวละครในเรื่องนี้ได้

ผู้เขียนได้ออกแบบองค์ประกอบในการนำเสนอวิทยุที่ออกอากาศประมาณ 3-4 นาที มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่

1) ส่วนเกริ่นนำรายการ

ส่วนนี้เป็นส่วนต้นที่จะพาให้ผู้ฟังรู้จักชื่อรายการ วัตถุประสงค์การนำเสนอคร่าว ๆ ของรายการ ตลอดจนกล่าวถึงหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน รวมถึงวัน เวลาในการออกอากาศ เสมือนเป็น “เข็มทิศนำทาง” แนะนำภาพรวมของรายการให้ผู้ฟังรู้จักรายการมากยิ่งขึ้น

2) ส่วนนิทานเพลินใจ

ส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญ ที่ต้องสกัดเอานิทานออกมาจากคำสัมภาษณ์ของชาวบ้าน ความท้าทายหนึ่งของส่วนนี้คือผู้บรรยายเสียงจะต้องใช้น้ำเสียงที่แตกต่างกัน ผู้ฟังที่เป็นนักเรียนจะจับเสียงของผู้บรรยายออกจากเสียงของตัวละคร และตัวละครแต่ละตัวก็จะมีน้ำเสียงไม่เหมือนกันตามแต่บทบาทที่ได้รับ ดังนั้นเสียงบรรยายในส่วนนิทานเพลินใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้ฟังไม่เห็นภาพตาม ได้ยินแต่เสียง ดังนั้นการเติมเต็มจินตนาการผ่านการฟังนิทานวิทยุจึงต้องมีน้ำเสียงที่คมชัดและกำกับอารมณ์ด้วยการใช้น้ำเสียงที่แตกต่างกัน

3) ส่วนขยายคำศัพท์

เมื่อนิทานจบแล้ว ผู้บรรยายจะอธิบายคำศัพท์สำคัญที่พบในเรื่อง โดยพูดในลักษณะสื่อสารกับผู้ฟัง เช่น “นิทานจบแล้ว เด็ก ๆ ลองเดาคำศัพท์ในนิทานกันดีหรือไม่ ว่ามีคำศัพท์อะไรบ้าง” ซึ่งผู้บรรยายอาจให้คำศัพท์ที่มาจากชื่อเรื่อง หรือชื่อตัวละครเป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อให้ความหมายแล้ว จึงอธิบายคำศัพท์เด่นในเรื่องอื่นอีกเพิ่มเติม อาจเป็นชื่อเรียกสิ่งของหรือสถานที่ที่ถูกกล่าวซ้ำ ๆ ในนิทานที่ฟัง

4) ส่วนเรียงลำดับโครงสร้าง

หลังจากที่ผู้บรรยายได้อธิบายคำศัพท์สำคัญในนิทานแล้ว ในส่วนของการเรียงลำดับโครงสร้างของประโยค อาจเป็นตัวอย่งที่เชื่อมโยงมาจากการอธิบายคำศัพท์ เช่น การยกประโยคสนทนา หรือประโยคในนิทานมาเป็นตัวอย่าง แล้วอธิบายขยายความว่า ในประโยคที่กล่าวไปนั้น ส่วนใดเป็นภาคประธานและส่วนใดเป็นภาคแสดง อาจเลือกประโยคที่เห็นโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาไทยที่ชัดเจน เนื่องจากเวลาจะกระชั้นมาก ผู้บรรยายต้องควบคุมเวลาในส่วนนี้ให้กระชับ

5) ส่วนแจ่มกระจ่างข้อคิดปิตุรายการ

ส่วนสุดท้ายคือการให้ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง เป็นส่วนสรุปที่จะเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นว่าสิ่งที่ฟังมีความหมายและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง จึงควรขมวดจบให้ประทับใจ อาจจบแบบเป็นคำถามเพื่อท้าทายให้ผู้ฟังไปคิดต่อ และปิดรายการโดยการเชิญชวนให้ติดตามรายการต่อไปในโอกาสหน้า เพื่อให้เห็นองค์ประกอบดังที่ได้กล่าวมาอย่างชัดเจนขึ้น ขอแนะนำบทนิทานวิทยุเรื่อง “เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่” ซึ่งเป็นนิทานที่รับรู้กันในกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ มีบทนิทานวิทยุดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงองค์ประกอบและรายละเอียดของบทนิทานวิทยุ เรื่อง “เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่”

ที่	องค์ประกอบ	บทวิทยุ
1	ส่วนเกริ่นนำ รายการ	“สวัสดีครับ พบกันอีกครั้งในรายการ “เรียนภาษาไทยในนิทาน” พบกัน 17.30 น. เวลาเดิมเป็นประจำ รายการของเราได้รับการสนับสนุนจากโครงการพัฒนาการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล ที่จะมาเล่านิทานสนุก ๆ ให้เด็ก ๆ ฟังกัน วันนี้ขอเสนอ นิทานเรื่อง “เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่” ซึ่งเป็นนิทานที่รับรู้กันในกลุ่มชาวลัวะ เรามาฟังนิทานเรื่องนี้กันนะครับ”
2	ส่วนนิทาน เพลินใจ	กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในหมู่บ้านที่แสนสงบและสวยงาม มีตาและยายคู่หนึ่งอาศัยอยู่ด้วยกัน ทั้งคู่มีอาชีพสานตะกร้าไม้ไผ่ขาย อยู่มาวันหนึ่งขณะที่ตาเข้าไปตัดไม้ไผ่เพื่อสานตะกร้า ก็เห็นไม้ไผ่ลำหนึ่งส่องแสงเป็นประกายวูบวาบ ตาจึงลงมือตัดลำไม้ไผ่ลำนั้น ก็พบเด็กหญิงตัวน้อยน่ารักนอนอ้อมอยู่ในลำไม้ไผ่ ตาจึงอุ้มเด็กหญิงกลับไปให้ยาย เมื่อยายเห็นเด็กหญิงตัวน้อยก็รู้สึกรักทันที ทั้งสองเชื่อว่าเทวดามอบหญิงที่แสนน่ารักนี้ให้ จึงตกลงจะเลี้ยงเด็กหญิงคนนี้ แต่ทั้งสองก็เศร้าใจเพราะพวกเขาอยากจนยิ่งนัก รุ่งเช้าตาก็ออกไปตัดไม้ไผ่เหมือนเคย ขณะที่กำลังตัดไม้ไผ่อยู่นั้น ก็ได้ยินเสียงร้องจากไม้ไผ่อีกลำหนึ่ง ตาจึงตัดไม้ไผ่จนขาด และมีเหรียญเงินเหรียญทองมากมายไหลออกมาไม่หยุด ตาจึงนำเหรียญเหล่านั้นกลับบ้าน นับแต่นั้นมา ตากับยายก็กลายเป็นคนที่มีฐานะร่ำรวย สามารถเลี้ยงดูเด็กหญิงได้เป็นอย่างดี และด้วยความใจดีของตาและยาย ทั้งสองก็มักจะแบ่งเงินทองและอาหารให้แก่ผู้ที่ยากลำบากเสมอ วันเวลาผ่านไปหลายปี เด็กหญิงตัวน้อยจากกระบอกไม้ไผ่เติบโตขึ้นเป็นหญิงสาว เธอสวยงามจน ใคร ๆ ต่างพูดว่า เธอสวยงามเหมือนนางฟ้าและดวงจันทร์เต็มดวง ผู้คนจากทุกหมู่บ้านต่างพากันมาชมความงามของเธอ รวมทั้งพระราชินี เจ้าชาย และชายหนุ่ม ทุกคนล้วนแต่อยากได้เธอเป็นภรรยา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	บทวิทยุ
3	ส่วนขยายคำศัพท์	คำศัพท์ที่น่าสนใจจากนิทาน คือ คำว่า “ไผ่” เป็นคำนาม หมายถึง ชื่อไม้หลายพืชชนิด ขึ้นเป็นกอลำต้นเป็นปล้อง ไผ่ มี 1 พยางค์ ประกอบด้วย พยัญชนะต้น ผอ ประสมกับสระโอะไ้มลาย มีรูปและเสียงวรรณยุกต์เอก คำว่า “ไผ่” ไม่มีตัวสะกด เมื่ออ่านออกเสียงสะกดคำ จะสามารถสะกดได้ว่า ผอ โอะ โผ ไผ่ ไผ่ ไผ่ แต่เมื่อเขียนจะเขียนสระโอะไ้มลายก่อนพยัญชนะต้นผอเสมอ
4	ส่วนเรียงลำดับโครงสร้าง	ตัวอย่างประโยคในนิทาน เช่น ตาตัดไม้ไผ่ มีคำว่า “ตา” ทำหน้าที่ประธาน คำว่า “ตัด” ทำหน้าที่กริยา และ “ไม้ไผ่” ทำหน้าที่กรรมของประโยค ข้อควรระวังคือ เมื่อมีประโยคที่เป็นกริยาต่อเนื่อง เช่น ตาตัดไม้ไผ่ให้ยายทำไร่ (มี 2 กริยาต่อเนื่อง คือ ตาตัดไม้ไผ่ และยายทำไร่) ต้องไม่เรียงลำดับประโยคเป็น “ตาดัดยายให้ไม้ไผ่ทำไร่”
5	ส่วนแจ่มกระจ่างข้อคิดปิตรรายการ	“นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า พบและจากเป็นธรรมดาของโลก ช่วงเวลาดี ๆ ที่ได้อยู่ร่วมกันด้วยความรัก จะเป็นความทรงจำที่ดีต่อใจเสมอ เหมือนกับในนิทานที่เราฟัง จะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่ยังคงเกิดขึ้นในความเชื่อและพิธีกรรมของชาวลัวะและชาติพันธุ์อื่น ๆ ด้วย รายการ “เรียนภาษาไทยในนิทาน” จบลงแล้ว เด็ก ๆ อย่าลืมฝึกทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สื่อสารได้อย่างถูกต้องและชัดเจน พบกับรายการ “เรียนภาษาไทยในนิทาน” ได้ใหม่ ในวันและเวลาเดียวกันนี้ สำหรับวันนี้คงต้องกล่าวคำว่าสวัสดีครับ”

แนวทางในการนำสื่อนิทานวิทยุไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

สำหรับแนวทางในการนำสื่อนิทานวิทยุไปพัฒนานักเรียนต่อในห้องเรียนภาษาไทย ครูอาจเลือกบันทึกหรือตัดต่อนิทานออกมาแล้วนำไปเปิดในคาบโฮมรูมก่อนเริ่มเรียนในแต่ละวัน อาจนำไปเปิดเป็นเสียงตามสาย หรือใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้นักเรียนตั้งใจฟังและจับสาระสำคัญของเนื้อเรื่องที่ฟังได้ ซึ่งความสามารถดังกล่าวสอดคล้องกับสาระที่ 3 มาตรฐาน ท 3.1 ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดนี้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คือ ตัวชี้วัด ป.2/3 การเล่าเรื่องที่ฟังทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง และตัวชี้วัด ป.2/7 การมีมารยาทในการฟัง การดูและการพูด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 50)

ผู้เขียนขอเสนอแนวทางในการนำนิทานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เรื่องประโยค ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ดังตาราง

ตารางที่ 3 แสดงแนวทางการนำนิทานวิทยุไปใช้ในคาบเรียนเรื่องประโยคภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ที่	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
1	ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (เกริ่นนำให้เพลินใจ) ใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที	ครูอาจเริ่มต้นบทสนทนากับนักเรียนถึงรายการวิทยุที่เปิดกระจายเสียงในหอวิทยุชุมชนเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเคยฟังนิทานจากสื่อนี้ จากนั้นเชื่อมโยงไปสู่การฟังพร้อมกันในห้องเรียน และเร้าให้นักเรียนตั้งใจฟังด้วยการใช้เกมแบบกลุ่มมากระตุ้นเป็นคำถามตอนท้ายหลังจากฟังนิทานแล้ว
2	ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (เรียนรู้ประโยคง่ายผ่านนิทาน) ใช้เวลาประมาณ 30 - 40 นาที	2.1) เมื่อฟังนิทานจบ ครูขยายคำศัพท์เพิ่มเติม เนื่องจากในบทวิทยุมีช่วงเวลาในการออกอากาศค่อนข้างจำกัด แต่ในชั้นเรียนไม่ได้เป็นแบบนั้น ยังพอมีเวลาในการขยายคำศัพท์ เพื่อเพิ่มคลังคำศัพท์ให้นักเรียนรู้จักเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่นำเสนอคำศัพท์ ครูอาจถามว่าคำศัพท์นี้ภาษาชาติพันธุ์ออกเสียงว่าอะไร แล้วชวนออกเสียงศัพท์นี้เป็นภาษาไทย โดยครูอาจออกเสียงเป็นตัวอย่างแล้วให้นักเรียนออกเสียงตาม

ที่	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
		<p>2.2) จากนั้นครูต้องเชื่อมจากคำศัพท์ไปสู่การเรียงเรียงเป็นประโยค โดยอาจสร้างบัตรคำ โดยคำที่ใช้ควรเป็นคำศัพท์ที่นักเรียนฟังจากนิทาน จากนั้นนำมาคละ แล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม สลับกันออกมาหาคำศัพท์ ซึ่งจะมีทั้งที่เป็นคำนาม และคำกริยา แต่ละกลุ่มจะต้องนำคำศัพท์ที่ได้มาเรียงเป็นโครงสร้าง ประธาน + กริยา + กรรม โดยนำคำศัพท์มาติดต่อกันบนกระดานหน้าชั้น เมื่อหมดเวลาครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ พร้อมกับให้เพื่อนกลุ่มอื่นร่วมตรวจคำตอบ มีครูคอยให้ข้อสังเกตและเชื่อมเกมไปสู่การสอนส่วนประกอบของประโยคที่สมบูรณ์</p> <p>2.3) หลังจากนั้นครูอาจตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยการหาภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ จากนิทานมา 1 ภาพ จากนั้นให้นักเรียนแต่งประโยค จากภาพ 3 - 4 ประโยค โดยอาจให้คิดว่าจะต้องไม่ใช่ประธานหรือกริยาซ้ำกัน เนื่องจากหากไม่กำหนดกติกาดังกล่าว ประโยคที่นักเรียนเขียนออกมาจะไม่หลากหลาย เช่น พ่อกินข้าว พ่อกินเหล้า พ่อกินแม่ พ่อกินบ้าน ฯลฯ ครูอาจสร้างแบบฝึกทักษะเสริม โดยอาจเน้นย้ำรูปประโยคที่เป็นปัญหาในกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น การสลับระหว่างประธานกับกรรม หรือเรื่องความสับสนของรูปประโยคปฏิเสธ</p>
3	<p>ขั้นสรุปบทเรียน (เชี่ยวชาญชาญชวนสรุป) ใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที</p>	<p>ในขั้นนี้นอกจากที่ครูและนักเรียนจะร่วมกันสรุปความรู้ใหม่ที่เพิ่มขึ้น และความรู้สึกต่อการเรียนในครั้งนี้แล้ว ครูอาจชวนให้นักเรียนคิดไปถึงความจำเป็นในการสื่อสารประโยคให้ถูกต้อง โดยอาจใช้ประโยคสื่อสารที่ผิดของนักเรียนชาติพันธุ์ แล้วเชื่อมโยงให้เห็นว่าเรื่องประโยค มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของนักเรียน ถ้าสื่อสารผิดก็จะสร้างความเข้าใจผิด</p>

นอกจากนี้ ครูสามารถใช้วิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนอื่น ๆ มาประกอบสื่อนิทานวิทยุนี้ได้ เช่น วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ การใช้บทบาทสมมติ และการใช้ละครเป็นฐาน โดยเมื่อนักเรียนฟังนิทานวิทยุแล้ว อาจให้นักเรียนทดลองแสดงละครหรือสนทนาประโยคที่พบในนิทานจริง ๆ ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Storti, D. (1990: 31-32) ที่ได้ทดสอบการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนไวยากรณ์แบบสื่อสารโดยครูจัดสถานการณ์จำลองแบบควบคุมให้นักเรียนฝึกใช้ไวยากรณ์แบบสื่อสาร นักเรียนจะสวมบทบาทสมมติที่เป็นการสื่อสารระหว่างตัวละคร แต่เป็นแบบควบคุมไวยากรณ์ที่ต้องการเน้นรูปแบบ มีกิจกรรมการฝึกพูดสนทนาสื่อสารบ่อย ๆ จนเกิดความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ทดลองสอนกับนักเรียนอายุ 8 ปีขึ้นไป ปรากฏว่านักเรียนเรียนรู้ไวยากรณ์แบบสื่อสารได้ผลดี สามารถพูดสนทนาได้อย่างคล่องแคล่ว สนุกกับการเรียนไวยากรณ์โดยไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ทั้งนักเรียนที่เป็นผู้ชมก็ยังได้รับประโยชน์ เพราะต้องใช้การฟังเชิงรุก (Active Listening) ที่ต้องฟังข้อมูลเฉพาะเจาะจงเพื่อนำไปสู่การตอบสนองที่ถูกต้องในการแสดงด้วย นอกจากนี้ครูยังสามารถใช้กระบวนการเล่นมาเป็นส่วนหนึ่งในการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดระดมสมองกับเพื่อนและเสริมแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทย นักเรียนจะรู้สึกตื่นเต้น อยากรู้ อยากเห็น อยากทำกิจกรรมร่วมกัน กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ Froebel, F. (2020: 17) ได้กล่าวว่า เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้โดยผ่านการเล่นอันเป็นการเรียนแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งกลายมาเป็นแนวทางในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่น โดยมุ่งให้เด็กมีโอกาสเล่นควบคู่กับการเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการตามธรรมชาติของเด็กที่ต้องการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูอาจสร้างแบบทดสอบการฟังเพื่อวัดว่าหลังจากนักเรียนเรียนรู้ผ่านการฟังนิทานแล้ว ปัญหาการเรียงลำดับประโยคที่ผิดพลาดนั้นยังเกิดขึ้นอยู่หรือไม่ โดยอาจวัดให้เห็นพัฒนาการของนักเรียนรายบุคคล คล้ายลักษณะของแฟ้มประวัติคนไข้ เพื่อให้ง่ายต่อการวินิจฉัยพัฒนาการการเรียนรู้ให้ต่อเนื่อง สื่อนิทานวิทยุตามแนวทางดังที่กล่าวมาจึงช่วยทำให้การจัดการเรียนรู้เรื่องประโยคในภาษาไทยมีชีวิตชีวาไม่เป็นการสอนแบบบรรยายที่ชวนน่าเบื่อ และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

บทสรุป

ในพื้นที่ห่างไกลที่มีนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์กำลังเผชิญกับปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ นักเรียนเหล่านี้ประสบกับภาวะการแทรกแซงทางภาษา ซึ่งเกิดจากความแตกต่างระหว่างโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาแม่และภาษาไทยมาตรฐาน เป็นผลให้เกิดความสับสน และนำไปสู่การสื่อสารความหมายที่ผิดพลาด โดยปัญหาเกี่ยวกับการเรียงลำดับประโยคที่พบส่วนใหญ่คือ การเรียงลำดับผิดพลาดในประโยคกริยาต่อเนื่อง ไม่สามารถตีความได้ว่ากรรมของประโยคคือคำใดมีการเรียงลำดับประโยคปฏิเสธสลับตำแหน่ง และมีการสลับประธานกับกรรมอยู่บ้าง

เมื่อหันกลับไปทบทวนวิธีการพัฒนาทักษะสื่อสารสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า มุ่งไปที่การพัฒนาทักษะการเขียนและทักษะการอ่านเป็นสำคัญ โดยที่ไม่ได้เริ่มต้นจากการพัฒนาทักษะการฟัง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนแบบภาษาที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อนของนักเรียน นิทานวิทยุจึงเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่เข้ามาช่วยแก้ปัญหาและช่วยสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ภาษาให้แก่แก่นักเรียนได้ เพราะเป็น “ระบบนิเวศการเรียนรู้” ที่สอดคล้องกับบริบทชีวิตจริง ทำให้นักเรียนสามารถทบทวนความรู้จากที่บ้าน หรือจากโรงเรียนในขณะที่ยังทำงานผู้ปกครองได้

จุดเด่นประการสำคัญของนิทานวิทยุคือ นิทานวิทยุเป็นสื่อที่ก้าวข้ามข้อจำกัดเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่สูง ซึ่งส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้สื่อดิจิทัลค่อนข้างมีข้อจำกัดในการใช้งาน แต่สื่อวิทยุกระจายเสียงกลับมีประสิทธิภาพมากกว่าในบริบทนี้ เพราะทุกครัวเรือนต่างมีวิทยุ ฟังคลื่นสัญญาณเอเอ็มตลอดทั้งวัน ทำให้เสียงที่แพร่มาจากศูนย์ข่าวชุมชนขยายไปอย่างทั่วถึง แม้ว่าในบางครั้งจะมีคลื่นเสียงแทรกที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ต้องปรับสัญญาณเพื่อให้ออกเสียงมีความคมชัด อย่างไรก็ตาม ข้อดีประการสำคัญของสื่อวิทยุคือ สามารถควบคุมกลไกเนื้อหาในการผลิตได้ มีส่วนเกริ่นนำ ส่วนการเล่านิทาน บอกคติสอนใจ อีกทั้งยังมีการนำคำศัพท์ภาษาไทยที่พบในนิทานออกมามีวิเคราะห์ และยกตัวอย่างประโยค ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยไปพร้อมกับการพัฒนาระบบโครงสร้างของประโยคที่สำคัญคือครูสามารถเลือกนำสื่อไปใช้จัดการเรียนรู้แบบคู่ขนานในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้จริง สามารถเลือกเน้นย้ำซ้ำทวนได้หลากหลายวิธีการตามแต่ลีลาการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้นิทานวิทยุยังสามารถเป็นเครื่องมือช่วยครูที่ไม่สามารถใช้ภาษาถิ่นได้ นับว่าสื่อดังกล่าวมีส่วนช่วยเสริมศักยภาพของครู ทำให้ครูมีสื่อใกล้มือที่ช่วยอำนวยความสะดวกมากขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นนิทานวิทยุยังมีประโยชน์ไปถึงการเรียนรู้ภาษาไทยของผู้ใหญ่ในชุมชนชาติพันธุ์ที่ได้ฝึกการฟังประโยคในภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง นิทานวิทยุจึงเป็น “สื่อการเรียนรู้ทางเลือก” ที่สร้างโอกาสและพัฒนาให้คนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูงสามารถมีรากฐานในการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยการรู้หนังสือได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จำลอง ไชยยา. (2561). **การพัฒนาแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุลภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัย กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฐิติรัตน์ ลดาวัลย์. (2538). การฟัง. **เอกสารประกอบการศึกษาวิชาการใช้ภาษาไทย**. (อัดสำเนา).
- พรพิมล รียาย, และธนากร ชำศรี. (2555). **การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย**. (รายงานวิจัย). กองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่.
- ศุภฤกษ์ โพธิ์ไทรตันา, ภัธมัย อินทจักร, รัฐพล พรหมมาศ, จิระเวทย์ รักชาติ, ลัดดาวัลย์ อินทจักร, จิระศักดิ์ สาระวัติน, แสงระวี กระจ่างศาสตร์, และสุทธิภา วงศ์ยะลา. (2561). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงชาติพันธุ์**. *RSU National Research Conference 2018*. 749–757.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2567). **รายงานการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2567**. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2569, จาก <https://online.anyflip.com/kjgzt/jsnj/mobile/index.html>

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). นโยบายเร่งด่วน สพฐ. (QUICK POLICY 2565). สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2569, จาก <https://loei1.go.th/wp-content/uploads/2022/06/นโยบายเร่งด่วน-สพฐ-2565.pdf>

Chomsky. (1965). *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.

Froebel, F. (2020). *The Education of Man*. Germany: Kessinger Publishing.

Rivers, W. M. (1980). *Teaching foreign-language skills*. (2nd ed.). Chicago, IL: University of Chicago Press.

Storti, D. (1990). Teaching grammar to children communication. *English Teaching Forum*. 18(1): 31–32.